

การวิเคราะห์ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน

Analysis of Administrative Factor and Best Practice for Private Schools Toward the Royal Award Requisition

โด่งสยาม โสมาภา¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) การศึกษาปัจจัยในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน 2.) วิเคราะห์ และค้นหาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน 3) ประเมินความเหมาะสมของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยเป็นผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือผู้แทนผู้อำนวยการที่ได้รับมอบหมายจำนวน 302 คนจากโรงเรียนเอกชน 1,064 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่มีความเชื่อมั่น .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t – test และ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประกอบด้วยสองด้าน คือ ด้านที่หนึ่ง ด้านการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศมีเจ็ดปัจจัยได้แก่ 1) การมีผู้นำมีความเป็นมืออาชีพ 2) สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสม 3) การมุ่งเน้นในการจัดการเรียนการสอน 4) การมีเป้าหมายการสอนที่ชัดเจน 5) การมีการติดตามความก้าวหน้า 6) การมุ่งความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน 7) การเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และ 65 แนวปฏิบัติ และด้านที่สอง ด้านการบริหารโรงเรียนเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานมีห้าปัจจัยได้แก่ 1) คุณภาพนักเรียน 2) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 3) การบริหารการจัดการ 4) บุคลากรและการบริหารงานบุคลากร 5) ความดีเด่นของสถานศึกษา และ 51 แนวปฏิบัติ

คำสำคัญ : แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ, การบริหารจัดการ, สถานศึกษาเอกชน, รับรางวัลพระราชทาน

Abstract

This research is a mixed methodology with the purposes to 1) Study the factor of private school administration toward Royal Award requisition. 2) Analyze and explore best practices on private school administration toward Royal Award requisition. 3) Verify best practices on private school administration toward Royal Award requisition. The sample of this research were from stratified random sampling which were the school's registered, principal, vice principal or the assigned person from the principal with the total number of 302 persons from 1,064 private school in Bangkok and suburb under the Office of the Private Education Commission. The research instrument was a questionnaire constructed by the

researcher with .96 reliability. The data was analyzed through mean (\bar{x}) standard deviation (S.D.) t- test and exploratory factor analysis (EFA).

The result of the research indicated that the factors and best practices of private schools toward the Royal Award requisition consist of two aspects. The first aspect was the administrative factors for excellence of private schools with seven factors which were 1) Professional leadership 2) Appropriate school environment 3) Emphasis on teaching process 4) Clarify teaching objective 5) Progressive monitoring policy 6) Community relationship 7) Child centered and 65 best practices. The second aspect was the administrative factors of private school toward the Royal Award requisition with five factors which were 1) Student's quality 2) Curriculum and academic management 3) Administration and management 4) Personal management 5) School's rewards and identity and 51 best practices .

Keyword : Best practice, Administration, Private school, The Royal award

บทนำ

ในสภาวะแห่งการแข่งขันและโลกในยุคแห่งคุณภาพ คงปฏิเสธไม่ได้ที่จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะในปัจจุบัน อิทธิพลของปัจจัยคุณภาพรอบตัวมีผลอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของเราในปัจจุบัน ศาสตร์การบริหารก็เช่นกัน ได้รับอิทธิพลมาจากหลายสาขาวิชาผสมผสานกันในลักษณะสหวิทยาการ และยังมีกรนำทฤษฎีต่าง ๆ มาบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ได้กับองค์กรในปัจจุบันนี้มากขึ้น (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2546) และเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่า แนวปฏิบัติในการบริหารที่ดีที่สุด คือการมุ่งเน้นสู่คุณภาพ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้เกิดกับองค์กร เช่นเดียวกับองค์กรทางการศึกษาที่ให้ความสนใจและนำแนวคิดและหลักการของระบบการบริหารคุณภาพและการประกันคุณภาพมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2545) โดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ, 2545) ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 81 กำหนดให้มีการออก

กฎหมายทางการศึกษา ส่งผลให้ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษาโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมุ่งเน้นให้มีแนวทางในการจัดการศึกษาให้เกิดการพัฒนาด้านคุณภาพอย่างสูงสุดในตัวผู้เรียน

โรงเรียนเอกชนหรือสถานศึกษาเอกชนได้เข้ามามีบทบาทในระบบการจัดการศึกษาของไทยตั้งแต่ในอดีตมาเป็นเวลานาน ทั้งด้านการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยหรืออาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเอกชนมีมาก่อนการศึกษาของรัฐ เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 โดยในการบริหารจัดการนั้น ภาคเอกชนต้องมีการพัฒนาเพื่อให้อยู่รอดตามภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 เป็นกฎหมายฉบับแรกจึงเปลี่ยนชื่อ โรงเรียนเอกชนซึ่งตั้งขึ้นในสมัยนั้นเป็น “โรงเรียนราษฎร์” ซึ่งตามนัยของกฎหมายฉบับนี้ หมายถึง “สถานที่อันเอกชน คนใดคนหนึ่งให้การศึกษาแก่หมูนักเรียน” ภายหลังประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2464 และจุดมุ่งหมายที่จะขยายการศึกษาให้แพร่หลาย ประกอบกับได้มีการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานของโรงเรียนราษฎร์ให้เท่าเทียมกับโรงเรียนของรัฐ ทำให้มีโรงเรียนราษฎร์เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จากนั้นจึงได้มีการประกาศใช้ประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับที่ 2 ขึ้นใน พ.ศ. 2479 เพื่อปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติฉบับเดิม โดยมีการเพิ่มอำนาจของรัฐ ใน

การลงโทษโรงเรียนราษฎร์ที่ปฏิบัติผิดพระราชบัญญัตินี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548: 11)

การศึกษาไทยได้มีความพยายามในการส่งเสริมสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศมาโดยลำดับ เช่น โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนดีเด่นรางวัลพระราชทาน เป็นต้น โรงเรียนคุณภาพดังกล่าวมุ่งให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศและเกิดความเสมอภาคในการให้บริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน และได้มาตรฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้ส่งเสริมคุณภาพโดยจัดทำระบบบริหารจัดการคุณภาพในรูปแบบโรงเรียนมาตรฐานสากลซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบที่สามารถพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้ ซึ่งระบบบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลได้อิงแนวทางการดำเนินงานมาจากเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ที่มีพื้นฐานเทคนิค เช่นเดียวกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของหลายประเทศ ในชื่อที่แตกต่างกัน เช่น สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นต้นแบบ เรียกว่า Malcom Baldrige National Quality Award (MBNQA) ออสเตรเลีย เรียกว่า Australia Business Excellence Award (ABEA) สิงคโปร์เรียกว่า Singapore Quality Award (SQA) ญี่ปุ่นเรียกว่า Japan Quality Award (JQA) และสหภาพยุโรป เรียกว่า European Quality Award (EQA) จะเห็นได้ว่าทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อเน้นคุณภาพอย่างยิ่ง ในบริบทแห่งความเป็นไทย มาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับการสร้างผลผลิตสู่ผู้เรียนที่มีมาตรฐานและความเป็นไทย สอดแทรกอยู่รางวัลแห่งคุณภาพ ความภาคภูมิใจและความมีมาตรฐานอีกอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาในประเทศไทยที่หน่วยงานด้านการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความภาคภูมิใจอย่างยิ่งคือ รางวัลพระราชทาน ซึ่งเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแนวพระราชดำริด้านการศึกษาให้แก่นักการศึกษา สถาบันการศึกษา ส่วนราชการ ภาคเอกชน ตลอดจนบุคคลกลุ่มต่างๆ อย่างกว้างขวางและสม่ำเสมอ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัย และให้ความสำคัญเสมอกับงานด้านการ

ศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องของการพัฒนาคนโดยตรง ดังพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2510 ความตอนหนึ่งว่า

...งานด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาตินั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาของชาติเป็นข้อใหญ่ ตามข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีแล้ว รัชนีบ้านเมืองของเรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งมีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้นด้วยว่า พลเมืองของเราบางส่วนเสื่อมทรามลงไปในความประพฤติก่อและจิตใจซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตก ถ้าหากยังคงเป็นอยู่ต่อไป เราอาจจะเอาตัวไม่รอด ปรากฏการณ์เช่นนี้ นอกจากเหตุอื่นแล้วต้องมีเหตุมาจากการจัดการศึกษาด้วยอย่างแน่นอน เราต้องจัดงานด้านการศึกษาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น...

ความสำคัญของปัญหาของงานวิจัย

แม้ว่าบริบทจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สิ่งที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของประเทศได้ก็คือ คุณภาพของคนที่ได้รับการศึกษา ประเทศใดมีกำลังคนที่มีการศึกษาสูงก็ย่อมหวังสติปัญญาความคิดและพลังสร้างสรรค์จากประชาชนได้มาก เป็นเงาตามตัว การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้เป็นพลังในการเสริมสร้างประเทศ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547) ได้อัญเชิญพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับความหมายของการศึกษา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2520 ไว้ดังนี้

...การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวกขึ้นได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว...

สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

เป็นแนวทางแห่งการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)

ปัจจุบันมีกระแสการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งเน้นคุณภาพที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างแท้จริง แม้สาระสำคัญที่นำมาประเมินสถานศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจะครอบคลุมทุกด้านแล้วก็ตามซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านต่างๆ ของสำนักงานมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) แต่เพื่อให้เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อีกทั้งนำหลักวิธีการประเมินผลที่ทันสมัยมาใช้ในการประเมินและคัดเลือก จึงได้มีการปรับปรุงและพัฒนาแบบประเมินและคู่มือประเมินรางวัลพระราชทานขึ้น โดยเริ่มใช้เมื่อปีการศึกษา 2546 ต่อมาได้ปรับปรุงอีกครั้งเมื่อปีการศึกษา 2550 และครั้งล่าสุดปีการศึกษา 2553

การบริหารจัดการสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน นับว่าได้มาตรฐานในระดับหนึ่ง เนื่องจากจะต้องผ่านการพิจารณาตามหลักเกณฑ์และแนวทางการคัดเลือกตามระเบียบการพระราชทานรางวัลแก่สถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการในด้านต่างๆ ดังนี้ คุณภาพนักเรียน การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ การบริหารการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน บุคลากรและการบริหารงานบุคลากร ความสำเร็จและเกิดประสิทธิผล สามารถผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่กล่าวมาจนได้รับรางวัลพระราชทานนั้น คงไม่สามารถดำเนินการแต่เพียงผู้เดียวได้จะต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรทุกฝ่าย

สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานนับเป็นสถานศึกษาต้นแบบหรือสถานศึกษาตัวอย่างในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับสถานศึกษาโดยทั่วไปได้เป็นอย่างดีในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา มีนักการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนมีความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนไว้อย่างแพร่หลาย เช่น โบรคคอฟและคณะ (Brookoves & other : 1978), เอ็ดมอนด์ (Edmonds, 1979), คาร์เมอร์รอน และเวดเทนด์ (Cameron & Whetten,

1982), เพอร์คีย์ และสมิต (Purkey & Smith, 1983) และสเทียร์, อังสัน และ มาวด์เคย์ (Steers, Ungson & Mowday, 1985) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพและประสบความสำเร็จ คือภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน เป้าหมายทางวิชาการชัดเจน มีบรรยากาศทางวิชาการการบริหารโรงเรียน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาคุณภาพนักเรียน การบริหารและสนับสนุน การตั้งความคาดหวังด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไว้สูง การติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ลักษณะโครงสร้างองค์กรและเทคโนโลยี ลักษณะและทักษะของผู้บริหาร การเพิ่มศักยภาพครูผู้สอน การส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน การดำเนินการตามนโยบายและสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐ/เอกชน และหน่วยงานปกครองในท้องถิ่น ความสำเร็จของสถานศึกษาเป็นผลจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาที่เกื้อกูลและส่งเสริมทำให้สถานศึกษามีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2555)

ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนทั่วประเทศทั้งโรงเรียนเอกชนในระบบ มาตรา 15 (1) และโรงเรียนเอกชนนอกระบบ 15 (2) มีจำนวน 12, 517 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2556) จากจำนวนโรงเรียนเอกชนทั่วประเทศที่ได้รับรางวัลพระราชทานจำนวน 398 แห่งนั้น ประกอบไปด้วยโรงเรียนเอกชนในระบบ มาตรา 15 (1) และโรงเรียนเอกชนนอกระบบ 15 (2) ซึ่งหากพิจารณาเฉพาะโรงเรียนเอกชนในระบบประเภทสามัญเพียงประเภทเดียว (ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา) จะพบว่า มีเพียง 146 แห่งที่ได้รับรางวัลพระราชทานอันทรงเกียรติดังกล่าวนี้นี้ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนของโรงเรียนทั้งหมดที่ได้รับรางวัลพระราชทานคือ ประมาณร้อยละ 4.3 หรือ ร้อยละ 1.16 ของโรงเรียนเอกชนทุกประเภททั่วประเทศ

หากพิจารณาให้ลึกกลงไปในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจะพบว่าโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจำนวน 1,064 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 725 แห่ง และปริมณฑล ได้แก่ จังหวัดนครปฐมจำนวน 47 แห่ง จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 101 แห่ง จังหวัดสมุทรสาครจำนวน 22 แห่ง จังหวัดปทุมธานีจำนวน 78 แห่ง และ

จังหวัดนนทบุรีจำนวน 91 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2556) (ข้อมูลล่าสุด ณ วันที่ 5 เมษายน 2556) จะพบว่า มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 1,064 แห่ง และในจำนวนดังกล่าวนี้ มีโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญที่รับรางวัลพระราชทานเพียง 72 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.6 ของโรงเรียนเอกชนทั้งหมดทั่วประเทศ หรือ ร้อยละ 6.76 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

โรงเรียนเอกชนในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑลถึงแม้จะมีความพร้อมสูงในศักยภาพด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ระบบสื่อสารและระบบสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนก็ตาม แต่จะเห็นได้ว่า ปริมาณสัดส่วนของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานยังอยู่ในปริมาณที่ต่ำมาก ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการจะมีการกระตุ้นและจูงใจให้โรงเรียนและสถานศึกษาเอกชนเข้าร่วมในการประเมินรับรางวัลโรงเรียนพระราชทานอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดก็ตาม ซึ่งอาจมีสาเหตุจากในบางโรงเรียนอาจมีปัจจัยในกระบวนการบริหารจัดการที่จำกัด หรือ อาจขาดแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุผล ซึ่งหากมีแนวทางในการดำเนินการในการบริหารจัดการดังกล่าวปริมาณโรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานอาจมีจำนวนในสัดส่วนที่สูงขึ้นได้

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยด้านต่างๆ และ แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มานำเสนอแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน
2. เพื่อวิเคราะห์ และค้นหาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิด

ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์ปัจจัย หรือบางครั้งเรียกว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นเทคนิคที่จะจับกลุ่มหรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ไว้ในกลุ่มหรือ Factor เดียวกัน ตัวแปรที่อยู่ใน Factor เดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันมาก โดยความสัมพันธ์นั้นอาจจะเป็นในทิศทางบวก (ไปในทางเดียวกัน) หรือทิศทางลบ (ไปในทางตรงกันข้าม) ก็ได้ ส่วนตัวแปรที่อยู่คนละ factor จะไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือ มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว ที่ได้มีการนำไปใช้ในแทบทุกวงการวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นในวงการสังคมศาสตร์ เช่น สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ ประชากรศาสตร์ มานุษยวิทยาและโบราณคดี จิตวิทยา สังคม หรือในวงการวิทยาศาสตร์ รวมถึงในวงการการศึกษา เป็นต้น

กระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบถือกำเนิดขึ้นมาในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 โดย Spearman (1904) แต่การวิเคราะห์องค์ประกอบในสมัยนั้นยังเป็นวิธีการที่ยุ่งยาก ซับซ้อนและเสียเวลาในการวิเคราะห์ ดังนั้น การวิเคราะห์องค์ประกอบจึงยังไม่เป็นที่แพร่หลายในหมู่นักวิจัยสมัยนั้นจนกระทั่งคอมพิวเตอร์ได้ถือกำเนิดขึ้นมาและตามมาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จะช่วยเหลือในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังนั้นการวิเคราะห์จึงได้แพร่หลายออกไปในหมู่นักวิจัยกันอย่างกว้างขวาง

Daniel (1988) ได้พูดถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ว่า “การวิเคราะห์องค์ประกอบถูกออกแบบมาเพื่อใช้ตรวจสอบโครงสร้างของชุดตัวแปรและเพื่อใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรในรูปของจำนวนที่น้อยที่สุดของตัวแปรแฝงที่สังเกตไม่ได้ ซึ่งตัวแปรแฝงที่สังเกตไม่ได้เหล่านี้จะถูกรู้จักว่า “องค์ประกอบ”

Joreskog and Sorbom (1989) ได้อธิบายว่า “แนวคิดที่สำคัญภายใต้รูปแบบของการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ มีตัวแปรบางตัวที่ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง หรืออาจเรียกได้ว่าเป็น ตัวแปรแฝงหรือองค์ประกอบตัวแปรที่ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรงนั้น สามารถอ้างอิงได้ทางอ้อมจากข้อมูลของตัวแปรที่สังเกตได้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นกระบวนการทางสถิติสำหรับเปิดเผย ตัวแปรแฝงที่มีอยู่ โดยศึกษาผ่านความแปรปรวน

ระหว่างชุดของตัวแปรที่สังเกตได้” แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศหรือการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับแนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทบทวนบทบาทและพัฒนาสมรรถนะ แนวคิดในการบริหาร การปรับใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีคุณภาพ

ความหมายของความเป็นเลิศ

ความหมายของความเป็นเลิศ มีความหมายหลายด้านและเป็นการยากที่คนส่วนใหญ่จะเห็นพ้องต้องกันให้เป็นกรอบมโนทัศน์ที่เป็นสากล

อุไรพรธ เจนวาริชยานนท์ (2536) กล่าวสรุปไว้ว่าการมองความเป็นเลิศหรือคุณภาพจะแตกต่างกันไป กล่าวคือทางด้านเศรษฐศาสตร์ จะมองคุณภาพในเชิงความสัมพันธ์ของปัจจัยนำเข้าและผลผลิตโดยดูว่าผลผลิตที่ได้ ออกไปนั้นน้อยอยู่ในความต้องการของแรงงานตลาดมากน้อยเพียงใด คำนวณกับการลงทุนการผลิตหรือไม่ สำหรับทางการศึกษาจะมองคุณภาพในลักษณะของประสิทธิผล และประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน ความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหาวิเคราะห์

Peters, Waterman and Phillips (1980) และ Longman (1987) ให้ความหมายความเป็นเลิศ (excellence) ว่า หมายถึง คุณภาพ

Donabedian (1980) เห็นว่าหมายถึงการมีคุณภาพสูง

พจนานุกรมของ Webster (1981) ให้ความหมายความเป็นเลิศ (excellence) ว่า หมายถึงสิ่งที่ดีที่สุด สมบูรณ์ที่สุด หรือการกระทำที่ประกอบด้วยคุณภาพสูงสุดจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

BNET Business Dictionary (2000) ให้ความหมายความเป็นเลิศ (excellence) ว่าหมายถึง การแสดงสถานะผลสำเร็จขององค์การที่บ่งบอกถึงการเป็นองค์การที่ดีที่สุด ที่เหนือชั้นกว่าคู่แข่งอื่นหรือเป็นองค์การที่ได้เปรียบในการแข่งขัน สามารถยึดครองตลาดในธุรกิจงานประเภทเดียวกันได้มากกว่าอย่างยั่งยืน

Sentell (1994) ให้ความหมายความเป็นเลิศขององค์การว่า หมายถึง องค์การที่มีสมรรถนะ ในการบริหารจัดการ มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ บริการและผลผลิต

ขององค์การมีคุณภาพและมาตรฐาน สนองความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้บริโภคมีเกณฑ์ โดยที่ Cobb (2003) เห็นว่าเป็นองค์การที่มีการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จอย่างตีเยี่ยม สอดคล้องกับสำนักงานมาตรฐานการศึกษาของประเทศอังกฤษ (Office for Standard in Education: OFSTED) (2007) ให้นิยามความเป็นเลิศ (excellence) ว่าหมายถึงยอดเยี่ยมดีเด่น อยู่ระดับที่หนึ่ง มีประสิทธิภาพระดับสูงในด้านความรวดเร็วและความก้าวหน้าของกระบวนการ

ลักษณะความเป็นเลิศของสถานศึกษา

การอธิบายลักษณะความเป็นเลิศของสถานศึกษานั้นจะเห็นได้ว่าการใช้คำที่แตกต่างกันแต่มีความหมายที่คล้ายคลึงกัน ยกตัวอย่างเช่นในต่างประเทศเรียกกรุปแบบของสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศ/ลักษณะความเป็นเลิศของสถานศึกษาว่า effective school, efficient school, successful and high-successful school, high-performing school, world class school และ school excellence model เป็นต้น ส่วนในประเทศไทยเรียกตามรูปแบบที่กำหนดเฉพาะเช่นสถานศึกษาที่มีมาตรฐานสากล สถานศึกษาที่มีความอัจฉริยะ สถานศึกษาที่มีคุณภาพ สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาสมบูรณ์แบบสถานศึกษาตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สถานศึกษารางวัลโรงเรียนพระราชทาน หรือ โรงเรียนดีเด่น เป็นต้น ตลอดจนรูปแบบของสถานศึกษาที่มีตามระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของ Mckensy (2010) ได้แก่ good school, great school, excellent school เป็นต้น

บทบาทการสร้างคุณภาพโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

คุณภาพของโรงเรียน/สถานศึกษาเป็นประเด็นปัญหาหนึ่งที่สังคมไทยกำลังให้ความสำคัญในอันดับต้น ๆ กระทรวงศึกษาธิการกำลังพยายามที่จะปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน/สถานศึกษาด้วยการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพโรงเรียน และเพื่อหาแนวทางหรือวิธีการแก้ไขวิกฤตในเรื่องคุณภาพการศึกษาโดยรวม ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาโรงเรียนก็คือผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง

รัฐจวน อินทรกำแหง (2537 อ้างใน สงบ ประเสริฐพันธ์, 2543: 79) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้นำสถานศึกษาทุกระดับมีบทบาทความรับผิดชอบอย่างสำคัญ ตั้งแต่ครู

ใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในสถานศึกษานั้นทั้งในการสร้างสรรค์และในการทำลาย

สงบ ประเสริฐพันธ์ (2543: 90) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารทั้ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน/สถานศึกษา ไว้ที่น่าสนใจว่า

...ยุคโลกาภิวัตน์ ความรู้คืออำนาจ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบันจะต้องสร้างภาพพจน์ใหม่ให้เป็นผู้นำทางวิชาการ มีหน้าที่ในการนำแนวคิดใหม่ ๆ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ต้องทำตัวเป็นผู้จุดประกายความคิดในการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องนำให้บุคลากรในโรงเรียนได้ตระหนักและให้ความสำคัญทั้งงานวิชาการ งานวิจัย ศึกษาหาความรู้...

การสร้างและพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนเพื่อก้าวสู่ความเป็นเลิศนั้น ถือได้ว่าเป็นบทบาทภารกิจของผู้บริหารโดยตรง

สุพล วังสินธ์ (2537: 66 – 67) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนคือผู้นำความเป็นเลิศมาสู่โรงเรียน โดยค่อย ๆ กำหนดระดับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งมาตรฐานของตนเองและมาตรฐานที่ใช้กับผู้อื่น การพัฒนาคุณภาพสู่ความเป็นเลิศจะต้องกำหนดนโยบายและสร้างบรรยากาศการบริหารไปพร้อม ๆ กัน ผู้บริหารต้องมีทักษะความสามารถพื้นฐานสำคัญ 6 ประการคือ 1) มีความคิดสร้างสรรค์ลึกซึ้ง 2) การมีความรู้สึกไว 3) การมองการณ์ไกล 4) การเปลี่ยนแปลงได้ 5) การมุ่งมั่น และ 6) การอดทน

ความเป็นมาของการคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีสายพระเนตรที่ยาวไกล ทรงให้ความสำคัญต่อการพัฒนา พลเมืองให้มีคุณภาพด้วยการให้การศึกษานับตั้งแต่ทรงขึ้นครองราชย์ด้วยทรงเห็นว่าการศึกษาคือทำให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ และมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ทั้งส่วนบุคคลและประเทศชาติ ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทที่ได้พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2504 ความว่า

...การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมบ้านเมืองใดให้การศึกษาคือดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะก็กับทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด..."

ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาสืบเนื่องตลอดมาจนถึงปัจจุบัน งานรางวัลพระราชทานเป็นเพียงตัวอย่างเดียวในหลาย ๆ พระราชกรณียกิจที่ได้ทรงปฏิบัติไว้เป็นจำนวนมาก

พระราชดำริที่ได้พระราชทานรางวัลให้แก่ นักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษานี้เกิดขึ้นเมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2506 และพระราชทานรางวัลแก่โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ซึ่งจัดการศึกษาดีเด่น ณ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2506 โดยมีพระราชปรารภกับ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในครั้งนั้นใจความว่า "มีนักเรียนจำนวนมากซึ่งมีความประพฤติดีและมีความมานะพยายามศึกษาเล่าเรียนได้ผลดี รวมทั้งมีโรงเรียนซึ่งจัดการศึกษาดีจนนักเรียนสอบได้ผลดีมากเป็นส่วนรวม นักเรียนและโรงเรียนที่มีคุณสมบัติดังกล่าว สมควรจะได้รับพระราชทานรางวัล" ทั้งนี้ ได้กำชับว่าหากพิจารณาแล้วได้ผลประการใด มีพระราชประสงค์จะทรงทราบด้วย

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทรงเล็งเห็นประโยชน์ในการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ที่มีมานะพากเพียรกระทำตังนั้น แม้พระราชภารกิจในด้านอื่นจะมากขึ้นโดยลำดับ จนมีอาจจะปลีกเวลามาพระราชทานรางวัลได้ก็ ได้ทรงมอบพระราชภารกิจนี้แก่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปฏิบัติสืบมาตั้งแต่ พ.ศ. 2527 จวบจนปัจจุบัน (พ.ศ. 2548)

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

1. ตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อวิเคราะห์และค้นหาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้บริหาร

โรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาจำนวน 3 คน ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาจำนวน 3 คน กรรมการพิจารณาผลรางวัลโรงเรียนคุณภาพจำนวน 1 คน และกรรมการประเมินผลโรงเรียนพระราชทานจำนวน 1 คน

2. การตรวจสอบคุณภาพของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในแต่ละปัจจัย ประชากรคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้งหมดจำนวน 849 คน เลือกตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น การกำหนดขนาดของตัวอย่าง โดยอาศัยเกณฑ์ตามตารางของ (Krejcie and Morgan) ได้ตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจำนวน 302 คน

3. การประเมินความเหมาะสมของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ประชากรคือ ผู้บริหารของสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 72 แห่ง (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2555) ผู้วิจัยเลือกประชากรทั้งหมดในการเก็บข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการ เครื่องมือที่ใช้ และการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานประกอบด้วย 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดปัจจัยในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นเลิศ 2) สังเคราะห์ปัจจัยในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ และค้นหาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานจากการสังเคราะห์ปัจจัยในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ และค้นหาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม 2) นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน แบบสอบถามเป็นมาตรวัด 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในแต่ละปัจจัย ทั้งนี้ได้อาศัยเทคนิคการวิเคราะห์

องค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน

เป็นการประเมินความเหมาะสมของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานว่ามีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติมากน้อยเพียงใด โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากเหมาะสมที่สุด (5) ไปถึงเหมาะสมน้อยที่สุด (1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพ (concurrent validity) ด้วยการใช้เทคนิคกลุ่มตัวอย่างทางเดียว (t-test for one sample) และพิจารณาความเหมาะสมของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

ในขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ และค้นหาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานจากการจัดสนทนากลุ่มเพื่อค้นหาและพัฒนาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในแต่ละปัจจัยนั้นได้วิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติตรวจสอบปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis : PCA) และหมุนแกนแบบออร์โธโกนอล (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax Method) เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศพิจารณาจากค่าน้ำหนักปัจจัยของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศตั้ง .50 เป็นต้นไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย กับเกณฑ์ที่สูงเท่ากับ 3.50 ($Y = 3.50$) ด้วยการทดสอบแบบสุ่มตัวอย่างเดียว และในการพิจารณาความเหมาะสมของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แปลว่า เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แปลว่า เหมาะสมในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แปลว่า เหมาะสมในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แปลว่า เหมาะสมในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แปลว่า เหมาะสมในระดับมากที่สุด
 สำหรับการวิจัยครั้งนี้เกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศกำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ประกอบไปด้วยสองด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนที่เป็นเลิศ และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ในแต่ละด้านประกอบไปด้วย 12 ปัจจัย ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

ด้านการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย เจ็ดปัจจัย อันได้แก่ การมีผู้นำมีความเป็นมืออาชีพสถานศึกษามีการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสมมุ่งเน้นในการจัดการเรียนการสอนมีเป้าหมายการสอนที่ชัดเจนมีการติดตามความก้าวหน้ามุ่งความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนและการเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ด้านการบริหารสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ประกอบด้วยห้าปัจจัย ได้แก่คุณภาพนักเรียน การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ การบริหารการ บุคลากร และการบริหารงานบุคลากรและความเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

ในส่วนของการหาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศที่มีความสอดคล้องในแต่ละปัจจัย โดยใช้กระบวนการการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อนำหนักของแนวปฏิบัติที่มีความสำคัญในแต่ละปัจจัย พบว่าแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศมีทั้งหมด 116 แนวปฏิบัติ โดยสรุปจำแนกในแต่ละปัจจัย คือปัจจัยด้านการมีผู้นำมีความเป็นมืออาชีพประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเจ็ดแนวทางสถานศึกษามีการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสมประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 13 แนวทาง มุ่งเน้นในการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เป็น

เลิศ 11 แนวทาง มีเป้าหมายการสอนที่ชัดเจนประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเจ็ดข้อ มีการติดตามความก้าวหน้าประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศสิบข้อ มุ่งความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศแปด แนวทาง การเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ เก้าแนวทาง คุณภาพนักเรียนประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 12 แนวทางการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเก้าข้อ การบริหารการจัดการประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 11 แนวทาง บุคลากรและการบริหารงานบุคลากรประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 11 แนวทางและความเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษาประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศแปดข้อ

การประเมินความเหมาะสมของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในแต่ละปัจจัย จากการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ ($\mu=3.50$) พบว่าแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศทั้งหมด 116 แนวทาง

สรุปและอภิปรายผล

ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน

ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานทั้งหมด 12 ปัจจัย ประกอบไปด้วย 116 แนวปฏิบัติ ทั้งนี้ปัจจัยในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ได้มาทั้งหมดมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ซึ่งผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และวิจารณ์ผลวิจัยดังกล่าวได้ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 การพัฒนาของผู้บริหารในการเป็นผู้นำอย่างมืออาชีพ มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานทุกระดับ โดยมีค่าน้ำหนักสำคัญมากที่สุดเป็นลำดับแรก เมื่อสอบถามความเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนทั่วไป แต่เมื่อประเมินความเหมาะสมจากผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่า แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารอย่างชัดเจนและมีความเด็ดขาดในการบริหารงานมีความสำคัญมากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการบริหารเพื่อการสร้าง ความมั่นคงขององค์กรจำเป็นต้องมีการตระหนักถึงการดูแลบุคลากรเป็นหลัก ในขณะที่การบริหารที่ตั้งเป้าหมายเพื่อการเป็นมาตรฐานต้องมีความเด็ดขาด

ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ Sammons, Hillman, and Mortimore (1995) ได้อธิบายลักษณะของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล (effectiveness school) การเสริมแรงบวก (positive reinforcement) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของทุกองค์ประกอบ และ งานวิจัยของ Kijai (1987) (อ้างถึงใน อำนาจ เกทพ้อคำ, 2541) พบว่าความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนสูงกว่าปัจจัยด้านอื่นๆ

ปัจจัยที่ 2 การมีบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับ การจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา โดยมีค่าน้ำหนักสำคัญมากสูงสุดเป็นลำดับแรกเมื่อสอบถามความเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่าแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยมีความสำคัญมากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารเพื่อความอยู่ได้ขององค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาเอกชนต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายเป็นหลักในกระบวนการบริหารเพื่อผ่านเกณฑ์มาตรฐานรางวัลต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lezotte (1994) ที่กล่าวว่า การมีบรรยากาศปลอดภัย เป็นระเบียบเรียบร้อย เอื้อต่อการเรียนการสอนเป็นลักษณะของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

ปัจจัยที่ 3 การมุ่งเน้นการเรียนการสอน มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับการนำกระบวนการเรียนการสอนแบบโครงงานมาใช้ โดยมีค่าน้ำหนักสำคัญมากสูงสุดเป็นลำดับแรก เมื่อสอบถามความเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนทั่วไป แต่เมื่อประเมินความเหมาะสมจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่า การจัดการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับหลักสูตรมีความสำคัญมากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การสอนแบบโครงงานนั้นจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเร็วและหลากหลายแต่อาจไม่ตรงตามข้อกำหนด...อะไร..... ขณะที่การสอนตามหลักสูตรจะมุ่งเน้นการเรียนการสอนตามหลักสูตรมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Purkeyand Smith (1983) ที่กล่าวว่าลักษณะของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล (effectiveness school) จะให้ความสำคัญกับการให้เวลาและโอกาสในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงในขณะที่ Woods and Orlik (1994) มีความเห็นเพิ่มเติมว่า เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาหลักสูตรเพื่อคุณภาพการเรียน

การสอนเป็นลักษณะหนึ่งของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

ปัจจัยที่ 4 ครูผู้สอนมีเป้าหมายการสอนที่ชัดเจน มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับการมีระบบตรวจสอบผลของกิจกรรมและวิเคราะห์กิจกรรมให้สอดคล้องกับระดับความสามารถและพัฒนาการของผู้เรียน โดยมีค่าน้ำหนักสำคัญมากสูงสุดเป็นลำดับแรกเมื่อสอบถามความเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนทั่วไป แต่เมื่อประเมินความเหมาะสมจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่าการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจในหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินความสำคัญมากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนทั่วไปต้องติดตามความก้าวหน้าของการทำงานเพื่อการแก้ไข และ ป้องกันปัญหาต่างๆ ในขณะที่สถานศึกษาที่มุ่งเน้นการผ่านเกณฑ์มาตรฐานมุ่งที่จะพัฒนาความเข้าใจของบุคลากรให้สอดคล้องกันทั้งองค์กร ดังที่ Morgan (2008) ได้อธิบายว่าทีมงานมืออาชีพที่เข้มแข็ง (strong professional staff) ในสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศจะให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก

ปัจจัยที่ 5 การติดตามความก้าวหน้าของการจัดการสถานศึกษา มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับการนำระบบการประกันคุณภาพภายนอกมาใช้ในการประเมินการจัดการสถานศึกษาผู้เรียน โดยมีค่าน้ำหนักสำคัญมากสูงสุดเป็นลำดับแรกเมื่อสอบถามความเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนทั่วไป แต่เมื่อประเมินความเหมาะสมจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่า การตรวจสอบปรับปรุงรูปแบบการประเมินให้มีประสิทธิภาพและการจัดทำระบบการติดตาม ตรวจสอบ เกณฑ์ความสำเร็จอย่างมีความสำคัญมากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนทั่วไปยังคงต้องยึดมั่นอยู่กับการตรวจสอบตามข้อกำหนด ในขณะที่สถานศึกษาเอกชนที่มุ่งบริหารจัดการเพื่อผ่านเกณฑ์โรงเรียนพระราชทานต้องบริหารเพื่อให้ครบถ้วนตามเกณฑ์ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้มานั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sammons, Hillman, and Mortimore (1995) ที่ว่าการมีการติดตามความก้าวหน้า (monitorng progress) โดยสร้างกลไกที่ดีขึ้นเพื่อการตรวจสอบความคืบหน้าของนักเรียนชั้นเรียน และสถานศึกษาทั้งระบบโดยมีตัวชี้วัดพัฒนาที่สำคัญ

ปัจจัยที่ 6 การจัดการศึกษามุ่งความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ เกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อ โดยมีค่าน้ำหนักสำคัญมากสูงสุดเป็นลำดับแรก เมื่อสอบถามความเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนทั่วไป แต่เมื่อประเมินความเหมาะสมจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่าการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อชุมชนและการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นวัตถุประสงค์หลักในการบริหารจัดการของสถานศึกษาเอกชนทั้งสองประเภทแตกต่างกัน ดังที่ Glickman, Gordon, and Ross-Grodon (2001) กล่าวว่า การสนับสนุนจากทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษาในเรื่องเวลาเรียน การจัดกิจกรรมด้านวิชาการ และคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการเกิดประสิทธิผลของสถานศึกษา และสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้อธิบายว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและชุมชนประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนต่อการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของสถานศึกษาต่อการพัฒนาท้องถิ่น และชุมชนเป็นมาตรฐานในการตรวจโรงเรียนพระราชทานอย่างหนึ่งที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ

ปัจจัยที่ 7 การจัดการเรียนการสอนเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับ การนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โดยมีค่าน้ำหนักสำคัญมากสูงสุดเป็นลำดับแรกเมื่อสอบถามความเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนทั่วไป แต่เมื่อประเมินความเหมาะสมจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่า การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักความถนัดของตนเองมีความสำคัญมากกว่า ซึ่งก็เป็นการแสดงถึงการมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า แนวปฏิบัติทั้งสองมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นเลิศ และมีอิทธิพลต่อเกณฑ์การพิจารณารางวัลพระราชทาน ดังที่ Tee (2003) ได้ศึกษาและให้แนวคิดเกี่ยวกับสถานศึกษาที่มีรูปแบบความเป็นเลิศ (school excellence model: SEM) ในประเทศสิงคโปร์ว่ากระบวนการมุ่งเน้นผู้เรียน (student-focused processes) ในวิธีการในการออกแบบของโรงเรียน เช่นการปฏิบัติ การบริหารจัดการและการปรับปรุงกระบวนการ

การที่สำคัญในการให้การศึกษาแบบองค์รวมและทำงานต่อการเสริมสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีจะทำให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน

ปัจจัยที่ 8 คุณภาพนักเรียน มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาไทยและภูมิใจในความเป็นไทย โดยมีค่าน้ำหนักสำคัญมากสูงสุดเป็นลำดับแรกเมื่อสอบถามความเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนทั่วไป แต่เมื่อประเมินความเหมาะสมจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์และเสียสละและการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ดี และทำงานร่วมกับผู้อื่นมีความสำคัญมากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการประเมินรางวัลพระราชทานจำเป็นต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ในการประเมินโดยเคร่งครัดในขณะที่สถานศึกษาทั่วไปมองประเด็นในการตระหนักถึงความสอดคล้องกับบริบทของสังคมเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินการรับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547) ในหัวข้อคุณลักษณะผู้เรียน

ปัจจัยที่ 9 การจัดการหลักสูตรและงานวิชาการมีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับการจัดทำระบบบริการการใช้และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โดยมีค่าน้ำหนักสำคัญมากสูงสุดเป็นลำดับแรกเมื่อสอบถามความเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนทั่วไป แต่เมื่อประเมินความเหมาะสมจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่าการจัดทำระบบบริการการใช้และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มากที่สุดเช่นเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าแนวโน้มการบริหารจัดการในอนาคตมีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุน และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินการรับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547) ด้านการพัฒนากระบวนการข้อมูลและสารสนเทศ

ปัจจัยที่ 10 การบริหารการจัดองค์กรมีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ เกี่ยวกับการจัดทำแผนการติดตาม ควบคุมการใช้งบประมาณอย่างชัดเจนโดยมีค่าน้ำหนักสำคัญมากที่สุดเป็นลำดับแรกเมื่อสอบถามความเห็นจากผู้บริหาร

สถานศึกษาเอกชนทั่วไป แต่เมื่อประเมินความเหมาะสมจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่า การประกันคุณภาพภายในมีความสำคัญมากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาเอกชนทั่วไปต้องมีการควบคุมงบประมาณอย่างชัดเจน ในขณะที่สถานศึกษาเอกชนที่มุ่งเน้นรางวัลพระราชทานจะต้องผ่านตามเกณฑ์การประเมิน ที่กำหนดไว้ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินการรับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547) เรื่องการบริหารงบประมาณและการบริการ

ปัจจัยที่ 11 บุคลากรและการบริหารงานมีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับ การจัดการนิเทศ ติดตาม ประเมิน และพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าน้ำหนักสำคัญมากที่สุดเป็นลำดับแรกเมื่อสอบถามความเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนทั่วไป แต่เมื่อประเมินความเหมาะสมจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่า การคัดเลือกผู้บริหารที่มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา มีความสำคัญมากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาเอกชนทั่วไปมีความจำเป็นในการติดตามการทำงานของบุคลากรเป็นหลัก ในขณะที่สถานศึกษาเอกชนที่มุ่งเน้นการประเมินรางวัลพระราชทานต้องมุ่งเน้นการปฏิบัติให้ครบถ้วนและผ่านเกณฑ์ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ Sergiovanni (1991) ที่ได้อธิบายลักษณะของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล (effectiveness school)

ว่าต้องมีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังกำหนดไว้ในมาตรฐานการประเมินการรับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารอีกด้วย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547)

ปัจจัยที่ 12 ความเป็นอัตลักษณ์ของมีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับการจัดให้มีโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นการนำผลงานหรือความสำเร็จที่ได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องและชุมชนโดยมีค่าน้ำหนักสำคัญมากที่สุดเป็นลำดับแรกเมื่อสอบถามความเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนทั่วไป แต่เมื่อประเมินความเหมาะสมจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่า การจัดให้มีโครงการ/กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ทุกฝ่ายปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและยึดเป้าหมายความสำเร็จของงานร่วมกันมีความสำคัญมากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาเอกชนที่มุ่งเน้นการประเมินรางวัลพระราชทานจำเป็นต้องปฏิบัติตามเกณฑ์หลักในการประเมิน ในขณะที่สถานศึกษาเอกชนทั่วไปมองประเด็นในการตระหนักถึงความสอดคล้องกับบริบทของสังคม ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินการรับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547) ในเรื่องผลงานจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมดีเด่น

สรุปปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน

ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ	ลำดับที่
ปัจจัยที่ 1: การพัฒนาของผู้บริหารในการเป็นผู้นำอย่างมีอาชีพ	
1.1 มีภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ	8
1.2 มีแนวคิดที่ทันสมัยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม	2
1.3 เปิดกว้างในการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร	5
1.4 มีวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลง	7
1.5 มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และทุ่มเทเพื่อความสำเร็จ	6
1.6 มีการจัดโครงสร้างการบริหารอย่างชัดเจนและมีความเด็ดขาดในการบริหารงาน	3
1.7 มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเป็นแบบอย่างที่ดี	4
1.8 มีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานทุกระดับ	1

ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ลำดับที่

ปัจจัยที่ 2 : การจัดบรรยากาศของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.1 สถานศึกษามีความสะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบสวยงาม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	10
2.2 การจัดสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย	3
2.3 การจัดการด้านเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอน	6
2.4 การสร้าง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	12
2.5 การจัดห้องสมุดที่ได้มาตรฐานใช้พื้นที่ภายในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด	8
2.6 การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้มีความปลอดภัย	5
2.7 มีการวางแผนในการพัฒนาสภาพแวดล้อมโดยรวมในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	13
2.8 สถานศึกษามีการสนับสนุนในการสร้างวัฒนธรรมที่ดีในการใช้พื้นที่สถานศึกษา	2
2.9 การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ส่งเสริมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	9
2.10 สถานศึกษามีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย และพื้นที่ในการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ	4
2.11 การจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุง และพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา	1
2.12 การจัดห้องสมุดที่ได้มาตรฐาน	7
2.13 การจัดการทำรายงานการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่	11

ปัจจัยที่ 3 : สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอน

3.1 การพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการชุมชน	3
3.2 การมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรโดยเฉพาะ	9
3.3 การจัดให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	10
3.4 การมีกระบวนการการวัดประเมินที่หลากหลายสอดคล้องตามสภาพจริง	6
3.5 การมีกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน	8
3.6 การมีการจัดหลักสูตรที่หลากหลาย	11
3.7 การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน	5
3.8 การให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	7
3.9 การนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานมาใช้	1
3.10 การจัดการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับหลักสูตร	4
3.11 การกำหนดหลักฐาน ร่องรอย ในการตรวจ และติดตามผลที่ชัดเจนจากการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการพัฒนา	2

ปัจจัยที่ 4 : ครูผู้สอนที่มีเป้าหมายการสอนที่ชัดเจน

4.1 ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาตรงตามสาขาที่ตนเองสอน	2
4.2 การทำแผนพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในด้านต่างๆ เพื่อรองรับกับการแข่งขันที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน	3
4.3 การมีระบบตรวจสอบผลของกิจกรรม และวิเคราะห์กิจกรรมให้สอดคล้องกับระดับและพัฒนาการของผู้เรียน	1
4.4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษา	6
4.5 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจในหลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมิน	4
4.6 การมีหน่วยงานสนับสนุนพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน	7
4.7 การมีกระบวนการการตรวจสอบย้อนกลับในด้านเนื้อหาที่สอน และการจัดการเรียนการสอน	5

ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ	ลำดับที่
ปัจจัยที่ 5 : การติดตามความก้าวหน้าของการจัดการสถานศึกษา	
5.1 การจัดระบบการประเมินตนเอง โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดในการพัฒนา	4
5.2 การนำระบบการประกันคุณภาพภายนอกมาใช้ในการประเมินการสถานศึกษา	1
5.3 การจัดตั้งหน่วยงาน และระบบการติดตามผลการจัดการสถานศึกษา	2
5.4 การจัดทำระบบรองรับการพัฒนาการบริหารจัดการด้านวิชาการโดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	3
5.5 จัดทำระบบการให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ	9
5.6 จัดทำระบบการประเมินเพื่อการพัฒนาของบุคลากรในด้านต่าง ๆ	6
5.7 จัดทำระบบการวิเคราะห์สภาพปัญหา และการรายงานผลรายบุคคล	8
5.8 จัดทำระบบการติดตาม ตรวจสอบเกณฑ์ความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง	10
5.9 การจัดกิจกรรม หรือนิทรรศการแสดงผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าของนักเรียน	7
5.10 การใช้วิธีการ และเครื่องมือในการวัดประเมินที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียน	11
5.11 การตรวจสอบปรับปรุงรูปแบบการประเมินให้มีประสิทธิภาพ	5
ปัจจัยที่ 6 : การจัดการศึกษามุ่งความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา	
6.1 จัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจ และข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ปกครองสถานศึกษา และชุมชน	2
6.2 จัดระบบการติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนสารสนเทศระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	7
6.3 การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน	6
6.4 การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน	4
6.5 การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อชุมชน	1
6.6 การจัดทำแผนแนวทางการดำเนินการการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา	9
6.7 การมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน	8
6.8 การร่วมสร้างและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาและ ชุมชนให้เป็นแบบอย่างที่ดี	5
6.9 การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในชุมชน	3
ปัจจัยที่ 7 : การจัดการเรียนการสอนเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง	
7.1 การจัดทำระบบการส่งเสริมผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4
7.2 การจัดทำระบบการติดตามพัฒนาการของผู้เรียน	8
7.3 การจัดทำระบบการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน	9
7.4 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักความถนัดของตนเอง	3
7.5 การนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน	1
7.6 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิต รวมถึงการรู้จักประเมินตนเอง	6
7.7 สถานศึกษาให้การสนับสนุนแก่ครูสนับการจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน	7
7.8 การจัดทำนโยบายที่มีความชัดเจนในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นโลก	2
7.9 การจัดทำระบบวิเคราะห์และประเมินคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	5
ปัจจัยที่ 8 : คุณภาพนักเรียน	
8.1 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์และเสียสละ	5
8.2 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ดีและทำงานร่วมกับผู้อื่น	3
8.3 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาไทยและภูมิใจในความเป็นไทย	1

ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ	ลำดับที่
8.4 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2
8.5 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมสูงกว่าเกณฑ์	12
8.6 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และ สื่อความได้อย่างมีเหตุผล	4
8.7 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	7
8.8 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถนำความรู้และเทคโนโลยีไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม	8
8.9 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ตามวัยแต่งกายสะอาด ออกกำลังกายสม่ำเสมอ	11
8.10 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ปรับตัวได้และอยู่ร่วมอย่างสงบสุข	9
8.11 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนเป็นผู้ห่างไกลจากสารเสพติดทางเพศและอบายมุขทั้งปวง	6
8.12 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมศิลปะนันทนาการ	10
ปัจจัยที่ 9 : การจัดการหลักสูตรและงานวิชาการ	
9.1 สถานศึกษาดำเนินการหลักสูตรการบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มวิชาอื่นๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	7
9.2 สถานศึกษามอบหมายให้งานวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร	6
9.3 สถานศึกษาเข้ามาส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี	4
9.4 สถานศึกษาจัดทำระบบการบริการการใช้และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้	1
9.5 สถานศึกษาดำเนินการขยายผลการใช้สื่อที่มีคุณภาพและเผยแพร่แก่ผู้สนใจ	5
9.6 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระฯ	9
9.7 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน	8
9.8 สถานศึกษาจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนานักเรียน	2
9.9 สถานศึกษาจัดบริการและสวัสดิการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้นักเรียน	3
ปัจจัยที่ 10: การบริหารจัดการองค์กร	
10.1 สถานศึกษาดำเนินการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศพื้นฐานที่ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน	9
10.2 สถานศึกษาดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศอย่างเป็นระบบและพัฒนาต่อเนื่อง	5
10.3 สถานศึกษาดำเนินการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ในการบริหารการจัดการและการเรียนการสอน	7
10.4 สถานศึกษาเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมในสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา	6
10.5 สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องกับ เป้าหมายและนโยบายในการจัดการศึกษาตลอดจนสภาพ ของท้องถิ่นและสถานศึกษา	2
10.6 สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน	8
10.7 สถานศึกษาจัดทำแผนและดำเนินการการบริหารเชิงกลยุทธ์และใช้หลักการมีส่วนร่วม	3
10.8 สถานศึกษาจัดทำแผนและดำเนินการการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน มีการตรวจสอบและถ่วงดุล	4
10.9 สถานศึกษาจัดทำแผนและดำเนินการการบริหารงบประมาณเหมาะสมและเพียงพอ	10
10.10 สถานศึกษาจัดทำแผนการติดตามควบคุมการใช้งบประมาณอย่างชัดเจน	1
10.11 สถานศึกษามีการรายงานผลการใช้งบประมาณเป็นระบบโปร่งใสและตรวจสอบได้	11

ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ	ลำดับที่
ปัจจัยที่ 11 : บุคลากรและการบริหารงานบุคลากร	
11.1 สถานศึกษาคัดเลือกผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารสถานศึกษา	8
11.2 สถานศึกษาคัดเลือกผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ	2
11.3 สถานศึกษาคัดเลือกผู้บริหารที่มีความเป็นประชาธิปไตยและยึดหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม	3
11.4 สถานศึกษาคัดเลือกผู้บริหารที่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา	5
11.5 สถานศึกษาจัดให้มีการพัฒนาครูในด้านความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการการศึกษาหลักสูตรจิตวิทยาสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารและพัฒนาการของนักเรียนสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล	4
11.6 สถานศึกษาจัดให้มีการพัฒนาครูด้านทักษะและจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ	9
11.7 สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ครู เพื่อสร้างความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอุทิศตนในการพัฒนานักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี	6
11.8 สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองสม่ำเสมอและใช้กระบวนการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน	7
11.9 สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้บุคลากรสนับสนุนเพื่อสร้างความเข้าใจบทบาทและปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ	11
11.10 สถานศึกษากำหนดโครงสร้างการบริหารงานบทบาทหน้าที่ของบุคลากรกำหนดไว้ชัดเจน	10
11.11 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบการนิเทศติดตามประเมินและพัฒนางานสม่ำเสมอ	1
ปัจจัยที่ 12: ความเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา	
12.1 สถานศึกษาจัดให้มีโครงการ/กิจกรรมดีเด่นสอดคล้องกับวิสัยทัศน์นโยบายและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและสนองหรือส่งผลในความเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา	3
12.2 สถานศึกษาจัดให้มีโครงการ/กิจกรรมใช้หลักการบริหารการจัดการแบบมีส่วนร่วม	2
12.4 สถานศึกษาจัดให้มีโครงการ/กิจกรรม ที่มุ่งเน้นให้ทุกฝ่ายปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและยึดเป้าหมายความสำเร็จของงานร่วมกัน	8
12.5 สถานศึกษาจัดให้มีโครงการ/กิจกรรมที่เป็นการนำเสนอผลงาน หรือความสำเร็จที่เกิด ประโยชน์ต่อพัฒนาการของนักเรียนรอบด้าน	4
12.6 สถานศึกษาจัดให้มีโครงการ/กิจกรรมที่เป็นการนำเสนอผลงานหรือความสำเร็จที่เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนครอบคลุมทั้งสถานศึกษา	6
12.7 สถานศึกษาให้มีโครงการ/กิจกรรมที่เป็นการนำเสนอผลงานหรือความสำเร็จที่ได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องและชุมชน	1
12.8 สถานศึกษาจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้อย่างแพร่หลาย	5

ข้อเสนอแนะ:

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 12 ปัจจัยมีความสำคัญจำเป็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ดังนั้นสมาคมสมาพันธ์การศึกษาเอกชนควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนให้

พัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชน เพื่อเพิ่มอัตราส่วนจำนวนสถานศึกษาเอกชนที่รับรางวัลพระราชทานโดยการนำแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศจากข้อค้นพบของงานวิจัยไปปฏิบัติ

สำหรับหน่วยงานในระดับภาค รัฐ อันได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรมี

นโยบายส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการแข่งขันในเวทีระดับสากลต่อไป อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการจึงควรกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาการศึกษาของระบบการจัดการศึกษาของไทยให้สามารถแข่งขันเทียบเคียงกับประเทศต่างๆในโลกได้

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สถานศึกษาเอกชนควรจัดให้มีการติดตามตรวจสอบภายใน ตามแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อสร้างมาตรฐานการบริหารจัดการสถานศึกษาไปสู่การรับรางวัลพระราชทานอย่างน้อยปีละหนึ่ง ครั้ง

2. สมาคมสมาพันธ์การศึกษาเอกชน ควรจัดสัมมนาและสร้างหลักสูตรในการพัฒนาบุคลากรระดับบริหารและระดับปฏิบัติการระหว่างภาคีเครือข่ายต่างๆ อย่างน้อยปีละสองครั้งเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และ ตระหนักถึงคุณค่า

3. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรจัดให้มีงบประมาณในการส่งเสริม และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการแข่งขันในเวทีระดับสากล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยในรูปแบบการหาความสัมพันธ์เชิงที่มีอิทธิพลต่อแนวปฏิบัติแนวทางอื่น ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไรต่อการสร้างตัวแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชน

2. ควรทำการศึกษาวิจัย เปรียบเทียบระหว่างตัวอย่างอื่นๆ เช่น ระดับภูมิภาค อาชีวะศึกษาหรือการศึกษานอกระบบ

3. ควรทำการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- กมล ศิริสสูง. (2545.) *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา, สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. (2536.) *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียนเอกชน*. วิทยานิพนธ์การ ศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- กานต์ เสกขุนทด. (2545.) *การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดทำแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนนำร่องการจัดทำบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมวิชาการ. (2545.) *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: การรับส่ง สินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546.) *คู่มือการประเมินต้นแบบโรงเรียนในพื้นที่ (Online)*. http://www.curric.net/eval/labschool_handbook.pdf, 12 เมษายน 2557.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2547.) *แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ: Guidelines on the best practice for quality school*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2547.) *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน กราฟฟิค.
- _____. (2553.) *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน กราฟฟิค.
- ชัตติยา ต้วงสำราญ. (2552.) *รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต สาขาการ บริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จรวพร ธรณินทร์. (2539.) "กลยุทธ์เพื่อความอยู่รอดของโรงเรียนเอกชน." *วารสารกองทุนสงเคราะห์การศึกษาเอกชน* 7(60): 14-15.
- จิระพันธุ์ พิมพ์พันธุ์. (2535.) "ทำไมจึงต้องมืองค์ประกอบทั้ง 8 ในเกณฑ์มาตรฐาน." *วารสารกองทุนสงเคราะห์การศึกษา เอกชน* 5(38): 10.
- จันทร์เพ็ญ กลับดี. (2547.) *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สิ่งบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545.) *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2553.) *การตรวจวินิจฉัยองค์การเพื่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ: Organizational diagnosis for excellent development*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2539.) *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่สังกัด กรมสามัญศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต. (2534.) *คุณลักษณะของผู้นำ และ ประสิทธิภาพของงานในภาควิชาของคณะศึกษาศาสตร์ใน มหาวิทยาลัยไทย*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉัฐชาย แสงภูวณิช. (2546.) *ปัจจัยที่ส่งผลให้สถานศึกษาได้รับรางวัลพระราชทาน: ศึกษาเฉพาะกรณีศึกษาโรงเรียนวัดลานคา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- ธีรพันธ์ คงนาวัง. (2543.) *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรม*

- สามัญศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- दारूररण ถวิลการ. (2552.) วัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนรางวัลพระราชทาน: การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิเวศน์ อุดมรัตน์. (2548) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (2550.) คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 1 . วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พนมพงษ์ ไพบูลย์. “ทัศนะบางประการเกี่ยวกับนักศึกษาเอกชน”. การศึกษาแห่งชาติ 13(16): 7-9.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, ฉันทนา จันทร์บรรจง, สร้อยสน สกลรักษ์ และ ชูติมา พงษ์วรินทร์. 2553. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่สากล: เปรียบเทียบประเทศจีนเวียดนามญี่ปุ่นเกาหลีเยอรมนีฟินแลนด์และประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพโรวัลย์ พิทักษ์สาสิ. (2549.) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับรางวัลพระราชทาน (ออนไลน์). bet.obec.go.th/RSBE/images/RSBE/RSBE_History_1-51.doc., 3 เมษายน 2557.
- ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2545. การเข้าสู่ผู้บริหารมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร. (อัดสำเนา).
- วรรณิ ชลนภาสถิตย์. (2545.) การประเมินและการควบคุมกลยุทธ์. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. (2552.) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จใ้การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2532.) รายงานการวิจัยเรื่องพัฒนาการของการศึกษาเอกชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการศึกษาเอกชน.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2542.) การบริหารเชิงกลยุทธ์และกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศรีเพ็ชร์ จันทร์ส่องศรี. (2548.) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ศุภลักษณ์ เศษระพานิช. (2544.) การนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมพร เมืองแป้น. (2548.) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุทธนา ฮั่นเกียรติพงษ์. (2552.) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการที่เป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลเอกชน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. (2549.) ข้อมูลจำนวนนักเรียนครูในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2548 (Online). from <http://www.moe.go.th>., 31 มีนาคม 2557.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543. 1 ปีการปฏิรูปการศึกษาเอกชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____ (2543.) ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- _____ (2545.) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.* กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____ (2545.) *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2549).* กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2542. คู่มือปฏิบัติงาน ตรวจสอบคุณภาพโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพมหานคร: การศึกษา.
- _____ (2543.) *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2540.) *แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2550.) *โครงการคัดเลือกนักเรียนและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน (Online).* <http://bet.obec.go.th/RSBE/>, 20 กันยายน 2550.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2547.) *สรุปรายชื่อสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานปีการศึกษา 2506 – 2555.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำเร็จ ศาสตรสมัย. (2543) *การบริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อำรุง จันทวานิช. (2546.) “โรงเรียนสมบูรณ์แบบ”. *วารสารวิชาการ*6(1): 20-23.
- Arpie, B.G. 2007. *Strategic management in a performance based organization* (Online). <http://proquest.umi.com/>, February 20, 2007.
- Agnew, D.W. 2011. *Administrative Obstacles to Technology Use in West Virginia Public Schools: A Survey of West Virginia Principals.* Ph.D. Dissertation, Educational Leadership Studies, Morgantown, West Virginia.
- Anderson, R.E. and S. Dexter. 2005. “School technology leadership: An empirical investigation of prevalence and impact”. *Educational Administration Quarterly* 41: 49-82.
- Austin, G.E. and D. Reynolds. 1990. *Managing for improved school effectiveness: An international survey.* New York: School Organization.
- Baldwin, M.D. 1994. “Implementation of strategic planning in a public school setting: a case study”. *Dissertation Abstracts International* 55(4): 224-A.
- Barnett, H. 2001. *Successful k-12 technology planning: Ten essential elements* (Online). <http://www.ericdigest.org/2002-2/ten.htm>, October 16, 2004.
- Barney, H. and A. Robyn. 2005. *Organizational Practices, School Improvement, Interventions and Technical Assistance.* Paper presented at the meeting of the American Educational Research Association, Montreal, Canada.
- Baumgart, N. 1987. *Equity, Quality and Cost in Higher Education.* Bangkok: UNESCO Principle Regional office for Asia and Pacific.
- Best, J.W. 1970. *Research in Education.* Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Blumberg, A. and G. William. 1986. *The Effective Principal: Perspectives on School Leadership.* 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon, Inc.
- Brown, W.B. and D.J. Moberg. 1980. “Organization theory and management: A macro approach”. *Management Communication Quarterly* 5: 443-484.

- Certo, S.C. and J.P. Paul. 1991. *Strategic Management: A Focus on Process*. New York: McGraw-Hill.
- Chrispeels, J. and H. Ann. 1990. *A Study of Factor Contributing to Achieving and Sustaining School Effective in Elementary Schools*. London: Dissertation Abstracts International.
- Collins, J. 2001. *Good to Great*. London: Random House.
- Conrad, C.F. and R.T. Blackburn. 1985. "Correlates of departmental quality in regional". *American Educational Research Journal* 22(2): 279-259.
- Corcoran, T., S.H. Fuhrman and C.L. Belcher. 2001. "The district role in instructional Improvement". *Phi Delta Kappan* 83(1): 78-84
- Creemers, B., J. Chrispeels, P. Mortimore, J. Murphy, D. Reynolds and S. Stringfield. 1998. "The future of school effectiveness and improvement". *School Effectiveness and School Improvement* 9(2): 125-134.
- Frumkin, P. 2007. *Creating New School: The Strategic Management of Charter Schools* (Online). <http://www.aecf.org>, February 20, 2007.
- Keeves, J.P. 1988. *Educational research, methodology and measurement: An international Handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- _____. 1988. *Models and Model Building. in Educational Research, Methodology and Measurement: An International Handbook*. U.K.: Pergamon Press.
- Sergiovanni, T.J. 1991. *The principals ship: A reflective practice perspective*. 2nd ed. Needham Heights: Allyn and Bacon.
- Tahakkori, A. and T. Charles. 1998. *Mixed Methodology: Combining Qualitative and Quantitative Approaches*. Thousand Oaks, California: Sage.
- Teran, R. 1997. "A case study of strategic planning in a large urban school district (urban education)". *Dissertation Abstracts International* 56(8): 14-19.
- Thompson, A. and A.J. Strickland. 1995. *Strategic Management concept and Cases*. 8th ed. New York: Business.